

Географічний розподіл видів роду *Buddleja* L.

Скакун В.О.

Національний дендрологічний парк «Софіївка» НАН України

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

e-mail: skakun_vika@meta.ua

Рід *Buddleja* L. включає 90 видів. Близько 50 з них ростуть в США та Аргентині. Батьківщиною 16 видів є Африка, а 21 виду - Азія. Проте батьківщиною жодного виду роду *Buddleja* L. не є Європа, чи Австралія. У Європі вирощують 28 видів, переважна більшість рослин росте у Великобританії.

Як відомо в Австралії вирощується лише 4 види роду: це

***B. australis* Vell.**, це вид поширений не тільки в Австралії, а й в Пд. Америці. Рослина зустрічається обабіч доріг, по берегах річок, на лісових галявинах. Свою назву вид отримав в 1822 році в Великобританії в Королівському ботанічному саду Едінбурга, де він був вирощений з насіння, отриманого з Російської імперії. У 1927 році вид було переіменовано на *B. stachoides*- це кущ до 3,5 м, що має чотиригранні стебла та жовті чи світло оранжеві суцвіття завдовжки до 20 см.

***B. davidii* Franche** найпоширеніший вид, родом з Китаю. Кущ до 2-3 м заввишки. Суцвіття до 40 см з ніжно фіолетовими квітами. Вид має величезну кількість сортів з різними відтінками квіток.

***B. dysophylla* (Benth.) Radlkofer** вид, описаний в 1883 році, це виткий кущ до 10 см заввишки, суцвіття китиця до 20 см завдовжки, з білими, кремовими чи фіолетовими квітами.

***B. madagascariensis* Lam.** вічнозелений кущ до 4 м заввишки, що є ендеміком для Мадагаскара, де він росте на схилах гір, на висоті до 2000 м. Вперше вид був описаний Ламарком в 1792 році і введений в культуру в 1827 році.

Значна кількість видів зустрічається в горах на великих висотах, наприклад: ***B. incana* Ruiz & Pav.** в Андах, дерево чи кущ до 15 м заввишки. Вид є ендеміком для Болівії, Перу, Еквадора і Колумбії. Зустрічається вид в каньйонах, вздовж

струмків на висоті 2700-4500 м. Вид вперше назвав і описав Руїс і Павон в 1798 році. Жовто-оранжеві суцвіття китиці.

B. salviifolia (L.) Lam. в Східній Африці, вид є ендеміком для Пн. Пд. Частих Африки. Ростає на гірських схилах, вздовж лісових насаджень. Вид був описаний Ламарком в 1792 році. Напіввічнозелений кущ до 8 м заввишки. Білі, кремові, фіолетові квіти зібрані в суцвіття завдовжки 40 см.

B. alternifolia Maxim. і ***B. crispa*** Benth. в Гімалаях. ***B. alternifolia*** Кущ до 5 м заввишки, суцвіття фіолетове видовжене. Зростає по берегах річок, на висоті 1500-4000 м. Вперше був описаний і названий Карлом Марксимовичем в 1880 році, а введений в культуру в 1915 році. Для виду характерні тонкі, повислі стебла.

Дані рослини, як правило чагарники, які ростуть по берегах річок, в ярах, на лісових галявинах.

B. crispa вид, що росте в Афганістані Пн. Індії, Непалі, Пакистані, Китаї, де зустрічається в пересохших руслах річок в зарослях на висоті 1400-4300 м. Вид названий Бентаном в 1835 році і введений в культуру в 1850 році. Це кущ до 3,5 м, квіти зібрані в суцвіття китиці до 10 см завдовжки.

Види роду *Buddleja* L. рідко є домінуючими рослинами. Єдиним відомим випадком домінування цих рослин, вважається випадок в Південній Африці, де майже всі чагарники в савані були ***B. saligna*** Willd. (неправжнє маслинове дерево) вид є ендеміком в Пд. Африці. Вперше описаний в 1809 році. Вілденом. Це вічнозелений кущ чи невелике дерево заввишки до 15 м і дуже схоже на вербу чи оливкове дерево. Так як рослина має дуже виткі стебла, вона ідеально підходить для бонсай. Займався цією рослиною у бонсай Луї Нелл. Свою справу він почав ще в 1974 році. Зі своїми деревцями він брав участь у багатьох виставках та міжнародних конкурсах. І навіть виграв такий міжнародний конкурс в 2012 році саме з ***B. saligna***.

Найбільш поширеними видами є ***B. americana*** L., яка росте у Центральній, Південно-Західній та Північній Америці; кущ висотов від 2 до 5 м, суцвіття до 25 см. Вид росте в Америці, Мексиці, Індії, Галапагосах, Болівії.

B. salviifolia (L.) Lam., що походить з Анголи, Кенії та Кейптауна, розповсюдилась на території Африки; *B. asiatica* Loug., батьківщиною якої є Індія; вид що зустрічається на території Індії, Непалу, Бангладеш, Китаю, Тайваню, Філіпінах, росте на відкритих місцевостях на висоті 2800 м. Вид описав Кіко і 1790 році а введений в культуру в 1874 році. Росте заввишки до 7 м. Квіти білі чи блідо-фіолетові.

та *B. crispa* Benth. на теренах Південного Китаю та Південно-Східної Азії.

Є види, що займають порівняно невеликі території, це наприклад *B. corrugata* M. E. Jones, яка трапляється тільки в деяких населених пунктах Каліфорнії, це ендемік Пн. Зх. частини Мексики, росте на висоті 200-1900 м. вперше описаний Джоном в 1933 році. Це кущ до 1м заввишки з жовтими чи оранжевими суцвіттями, зібраними в кулясті головки.

B. racemosa Torr. в невеликій області в Техасу, відома, як Техаська Будлея, росте біля струмків, річок, на висоті 250-750 м. Вид вперше описав Джон Торри в 1859 році. Це кущ до 1,5 м. Блідо-жовте суцвіття до 30 см завдовжки, склад. з 8-12 пар маленьких кулястих головок, кожна з яких складається з 6-12 кольорів.

B. cuspidata Baker у декількох населених пунктах Північної частини Мадагаскару, ендемік Мадагаскара, росте по берегах річок, вид описаний Бейкером в 1895 році. Це кущ 3-4 м заввишки, квіти зібрані в жовті суцвіття довжиною 3-15 см.

B. loricata Leeuwenb. у невеликому районі Лесото у Південній Африці, вічнозелений кущ в Пд. Африки та Мозамбіку, де росте на схилах гір на висоті більше 1800 м. Кущ росте до 4 м заввишки.

B. fallowiana Balf. f. & W. W. Sm. і *B. yunnanensis* Gagner. у деяких районах провінції Юнь нань.

B. fallowiana рослина, яка росте в лісах. Був описаний Форрестом в 1906 році. Кущ 4 м., стебла опушені. Суцвіття до 15 см.

B. yunnanensis кущ, зустрічається в полях, вздовж струмків на висоті 1000-2500м. Вперше описав Франсуа Сеадперайн в 1915 році. Росте до 3 м заввишки.

Квіти фіолетові зібрані в суцвіття завдовжки всього 6 см. Вид дуже витривалий, але незважаючи на це рідко зустрічається в культурі.

У вивченні географічного розподілу видів роду *Buddleja* широко використовуються карти розподілу. Такі карти для африканських видів можна зустріти на гербарних зразках. Проте на більшості гербарних аркушах азійських видів немає карт та опису місць, де вони були зібрані. Самі ж гербарні зразки зберігаються в американських, європейських та японських гербарних колекціях, у великій кількості. Є припущення, що дані колекції не були достатньо опрацьовані, тому для них і відсутні карти розподілу.